

15.09
15.09

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

КОМИСИЯ ПО ТРУДА, СОЦИАЛНАТА И ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА

ДОКЛАД

за първо гласуване на Законопроект за изменение и допълнение на Кодекса на труда, № 002-01-32, внесен от Министерски съвет на 3.08.2020 г.

Комисията по труда, социалната и демографската политика на редовно заседание, проведено на 9 септември 2020 г. разгледа и обсъди Законопроект за изменение и допълнение на Кодекса на труда, внесен от Министерски съвет.

На заседанието присъства Лазар Лазаров, заместник министър на труда и социалната политика и експерти от Министерството на труда и социалната политика.

Законопроектът беше представен от заместник министър Лазар Лазаров.

В началото на представянето той подчерта, че проектът за изменение и допълнение на Кодекса на труда е плод на почти двегодишна работа между социалните партньори и Министерството на труда и социалната политика. Той съдържа изменения в няколко посоки. От една страна, основната част и основните направления за неговото изменение са свързани с поемане на задълженията, които произтичат от членството на Република България в Европейския съюз и изискването да се транспонират изискванията на Директивата за командироване в рамките на предоставяне на услуги. В няколко разпоредби се съдържат изменения, които са свързани с Директивата.

Другото направление, в което са предложени изменения, е свързано със социалния диалог и колективното трудово договаряне. Направени са предложения за усъвършенстване на нишата на социалния диалог и активната подкрепа от страна на държавата в случаите на насърчаването на двустранния диалог между социалните партньори. Направени са поредица от изменения, които осигуряват по-добра степен на защита и за работници, и служители, които не са членове на синдикални организации, които са страни по колективен трудов договор. Във връзка с това има поредица от изменения, уреждащи сключването на колективните трудови договори, тяхното разпространение и тяхното вписване.

В законопроекта са направени изменения, които са свързани с правата и отговорностите на работниците и служителите и на работодателите, както и такива, които предотвратяват заобикалянето на трудовото законодателство и изискванията за

извънреден труд чрез сключването на трудов договор за работа през определени дни от месеца с работници и служители, които са на същия работодател. Предложено е включването на тютнопроизводителите в обхвата на едnodневните трудови договори. Има изменения, свързани с ползването на годишния платен отпуск в случаите, когато лицата постъпват за първи път на работа, а също така и изменения, които са свързани с ползването на права по реда на пенсионни схеми за ранно пенсиониране. Една съществена част от измененията е свързана с начина на организация на производствения процес и съответно работното време, като акцентът е поставен върху сумираното изчисляване на работното време и извънредния труд. В законопроекта са предвидени възможности, които кореспондират съответно с основния нормативен документ в Европейския съюз в тази област, а именно Директивата за организацията на работното време. Тя дава възможности за уговаряне на други, различни периоди по отношение на периода за въвеждане на сумираното изчисляване на работното време и полагането на извънреден труд чрез инструментите и механизмите с браншовите и отраслови колективни трудови договори. Няколко изменения са свързани с контролната дейност и административните санкции при нарушаване на трудовото законодателство.

В мотивите към законопроекта е записано, че предложените изменения и допълнения в Кодекса на труда имат за основна цел подобряване на адекватността на трудовото законодателство по отношение на тенденциите на пазара на труда, достигнатото ниво на индустриалните отношения, социално-икономическите условия в страната и международните актове и стандарти. В тази връзка в законопроекта се предлага усъвършенстване на нормативната уредба по отношение на:

1. Социалния диалог и колективното трудово договаряне, включително по отношение на отчитането на работното време и ограничаването на извънредния труд в отделните отрасли и браншове;
2. Трудовите отношения с международен елемент, включително при командироване;
3. Гарантиране в по-голяма степен на правата и задълженията на страните по трудовото правоотношение съобразно съвременните икономически условия и развитието на пазара на труда, при определени хипотези;
4. Правно-технически несъответствия в отделни разпоредби;
5. Контролната и санкционната дейност относно спазването на трудовото законодателство.

Очакваните резултати от приемането на проекта на Закон за изменение и допълнение на Кодекса на труда са:

- Гарантиране на по-голяма адекватност на регулациите на трудовите отношения съобразно съвременните икономически условия и достигнатото ниво на индустриалните отношения в страната.

- Укрепване на взаимното доверие и сътрудничество между социалните партньори, насърчаване на колективното трудово договаряне и повишаване информираността на работниците и служителите относно техните права и задължения. В тази връзка се очаква ограничаване на трудовите спорове и подобряване на условията на труд в предприятията от отделните браншове и отрасли, от една страна, а от друга – повишаване на производителността на труда.

- Установяване в националното законодателство на изискванията на Директива (ЕС) 2018/957, която има за цел да се гарантира еднакъв размер на възнаграждението за еднаква работа, извършвана на територията на една и съща държава, като в размера на възнаграждението се включват всички задължителни елементи, които го формират, съгласно националното право и/или практика на държавата членка, на чиято територия е командирован работникът.

- По-добро регулиране на въпросите, свързани с: трудовите договори за работа за определени дни от месеца; наемането на работници в тютюнопроизводството; ползването на платен годишен отпуск от новопостъпващите работници и служители; осигуряване на безплатната храна на работещите, които полагат ношен труд; трудовите договори за обучение и стажуване; прекратяването на трудовите договори на учителите.

- По - ефективно осъществяване на контролната дейност и по-добра превенция във връзка с предвидените административни санкции при нарушение на трудовото законодателство.

- Повишаване събираемостта на глобите и имуществените санкции за нарушения на трудовото законодателство и намаляване на разходите за администрирането им.

- Подобряване функционирането на пазара на труда и общата закрила на работниците, включително чрез по-добра превенция срещу извършването на повторни и системни нарушения, свързани с недекларирания труд.

Към законопроекта е приложена Предварителна оценка на въздействието на законопроекта. В нея е записано, че нормативната промяна съответства на стратегическата рамка за развитие на законодателството в областта на трудовите правоотношения и е в изпълнение на стратегическите цели и приоритети на програмата на правителството на Република България.

Освен това е приложена Справка относно съответствието на проект на Закон за изменение и допълнение на Кодекса на труда с Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа и с практиката на Европейския съд по правата на човека съгласно чл. 28, ал. 3 от Закона за нормативните актове. Становището на Министерството на правосъдието чрез дирекция „Процесуално представителство на Република България пред Европейския съд по правата на човека“ е, че предложеният законопроект не създава нормативни предпоставки за противоречие

с Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи и практиката на Европейския съд по правата на човека.

В Комисията бяха получени становищата на Българската търговско-промишлена палата, Асоциацията на индустриалния капитал в България, Съюза за стопанска инициатива, Камарата на автомобилните превозвачи в България, Конфедерацията на независимите синдикати в България. Всички подкрепят по принцип вношения законопроект за изменение на Кодекса на труда, но имат и предлагат много конкретни забележки, както и предложения за промяна.

В Комисията беше получен Протокол № 15 от извънредното заседание на Националния съвет за тристранно сътрудничество от 14 юли 2020 г. Решението от това заседание е, че НСТС не постигнал единодушна подкрепа по проекта на Закон за изменение и допълнение на Кодекса на труда. Социалните партньори подкрепят предложените изменения и допълнения в по-голямата им част, но основните спорни точки между синдикалните и работодателските организации са относно:

- предложение механизъм за сумираното изчисляване на работното време;
- увеличението на допустимия извънреден труд до 300 часа на година;
- възможността за разпростиране прилагането на сключен колективен трудов договор или отделни негови клаузи във всички предприятия от съответния отрасъл или бранш.

В проведената дискусия взеха участие народните представители Калин Поповски, Светлана Ангелова, Виолета Желева, Хасан Адемов и Надя Клисурска.

Д-р Калин Поповски заяви, че законопроектът е широк, всеобхватен и урежда правата на работника, включително и на тютюнопроизводителите. Добре е, че има синхронизация с международни клаузи и действащи Директиви.

Госпожа Светлана Ангелова подчерта, че законопроектът съдържа предложения, които са резултат от дейността на работна група, която е работила почти 2 години. В тази работна група са участвали всички социални партньори. Целта на законопроектта е подобряване на адекватността на трудовото законодателство по отношение на тенденциите на пазара на труда и новите форми на заетост, социално-икономическите условия в страната и международни актове и стандарти. Значителна част от предложенията за промени, направени със законопроектта, се подкрепят от повечето социални партньори. От изразената позиция на социалните партньори е ясно, че има три ключови теми, които подлежат на дискусия. Това са сумираното изчисляване на работното време, извънредния труд и разпространението на колективния трудов договор. Тези три ключови теми са дискуссионни и не намират пълно единодушие от социалните партньори. Трябва да има развитие по тези теми, търсейки консенсуса и баланса. Тя изрази позицията, че има готовност да се прецизират някои разпоредби между първо и второ четене на законопроектта.

Госпожа Виолета Желева заяви, че възприема този законопроект като отваряне на дискусия, отнасяща се до това да се намери по-съвременен регламент в трудовите отношения в страната ни. Това е необходимо особено сега при така променящата се икономическа обстановка и предвид пандемията, която цялото общество вкл. работодатели и работници търпят, и която оказва влияние върху основните им права. Госпожа Желева акцентира върху безпринципното увеличаване на сумираното работно време и извънредния труд. Според нея с тези мерки ще се намали производителността и качеството на работната сила. Тя зададе въпроси, отнасящи се до липсващата регулация на минималната работна заплата, до реалното увеличение на нощния труд и на работата от разстояние. Госпожа Желева смята, че са предложени козметични промени, които като цяло не са работещи и не са нужни на обществото.

В изказването си д-р Хасан Адемов акцентира върху диалогичната среда, в която са създадени промените, а именно наличие на работна група, подписано Национално тристранно споразумение с приети 54 мерки и подписка за изчисляване на сумираното работното време със 100 000 подписа на синдикални членове, с която министърът на труда и социалната политика се е съгласил. За съжаление, въпреки тази благодатна среда липсва концепция в предложения законопроект и предложените промени сякаш са писани на парче. Д-р Адемов даде пример с чл. 2а, където е казано, че държавата насърчава социалния диалог и двустранното сътрудничество. Обаче, не става ясно как, по какъв начин държавата ще насърчава бипартитния диалог. Не е разписан механизма, по който това ще се случи. Що се отнася до трите възлови предложения, а именно механизма за сумираното изчисляване на работното време, увеличението на допустимия извънреден труд до 300 часа на година и възможността за разпространение прилагането на сключен колективен трудов договор или отделни негови клаузи във всички предприятия от съответния отрасъл или бранш, д-р Адемов изказа опасенията си, че и трите предложения имат своята вътрешна конфликтност, имат своите вътрешни противоречия, не са еднозначно подкрепени от работодателите. Колкото до останалите предложени промени, според д-р Адемов също им липсва концептуалност, липсва им основна цел, не е ясно по какъв начин те са адаптирани към новото ниво на индустриални отношения в страната.

Госпожа Надя Клисурска заяви, че консенсусът по изработването на законопроекта не се е състоял. Има важни текстове, по които няма разбирателство между работодатели и синдикати. Има текстове, които са противоречиви. Например такъв е текста на § 14 относно сумираното изчисляване на работното време, който противоречи на Директива 2003/88. Освен това има противоречиви разбирания кога при сумираното изчисление на работното време ще се счита, че има положен извънреден труд. Много често сумираното изчисление на работното време се използва, за да се прикрие извънредният труд. Има проблеми, които са свързани със заплащане на положения извънреден труд, съобразено с въведената система на заплащане при сумирано изчисление на работното време. Проблем се явява преобразуването на нощните часове в дневни съгласно разпоредбата на Наредбата за структурата и организацията на работната заплата. Като цяло законопроектът предлага спорни

текстове, с които не се подобрява състоянието на работещите, а и работодателите не са улеснени при вземане на управленски решения.

След приключване на обсъждането и проведеното гласуване с резултати:
10 гласа „за“, без гласове „против“ и 6 гласа „въздържал се“,

Комисията по труда, социалната и демографската политика прие следното становище:

Предлага на Народното събрание да приеме на първо гласуване Законопроект за изменение и допълнение на Кодекса на труда, № 002-01-32, внесен от Министерски съвет на 3.08.2020 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на КТСДП:

Д-Р ХАСАН АДЕМОВ